

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrap-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 13. новембар 2015. године

Предмет бр. 85/10

Б. К.

против

УНМИК

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 13. новембра 2015, уз присуство следећих чланова:

Марека Новицког, председавајућег
Кристин Чинкин
Франсоаз Тулкенс

Уз помоћ

Андреја Антонова, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменути жалбу, уложену сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 30. марта 2010. године и уписана је 22. априла 2010. године.
2. Дана 29. децембра 2010. године, жалилац је доставио додатне информације Комисији.

3. Дана 16. марта 2012. године, Комисија је проследила предмет Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС) како би добила примедбе УНМИК-а на прихватљивост жалбе. СПГС је доставио УНМИК-ов одговор 21. маја 2012. године.
4. Дана 14. маја 2012, Комисија је проследила додатну документацију СПГС-у, упутивши захтев УНМИК-у да достави додатне примедбе на прихватљивост у вези са примљеном документацијом. Комисија је примила УНМИК-ов одговор 21. маја 2012. године.
5. Комисија је прогласила жалбу прихватљивом 22. августа 2012. године.
6. Дана 7. септембра 2012. године, Комисија је проследила своју одлуку СПГС-у и затражила УНМИК-ове примедбе на меритум жалбе. СПГС је доставио УНМИК-ов одговор 31. октобра 2012. године.
7. Дана 9. новембра 2012, Комисија је жалиоцу проследила УНМИК-ов одговор, позивајући га да уколико жели достави додатне примедбе.
8. Комисија је примила додатне примедбе од жалиоца 6. децембра 2012. године. Даље примедбе жалиоца примљене су 17. јануара 2013. године.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

Позадина: политички и правни оквир за реадмисију и реинтеграцију репатрираних лица на Косово под надлежношћу УНМИК-а

9. Многи становници тадашње Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, укључујући лица са Косова, током раних деведесетих напустили су ту територију или побегли са ње, често као последица рата и непријатељских односа. Након што се ситуација на Косову стабилизовала, земље домаћини које су примиле лица са Косова током конфликта постепено су почеле да захтевају од косовских власти да прихвати повратнике.
10. УНМИК је Резолуцијом бр. 1244 (из 1999. године) Савета безбедности Уједињених нација овлашћен, између осталог, да успостави „сигурно окружење у које избеглице и расељена лица могу безбедно да се врате кући“, чиме је након 1999. године био главна институција која је управљала реадмисијом репатрираних лица на Косово, укључујући и принудно враћена лица. Од 2006. године надаље, у контексту постепеног преноса надлежности на косовске Привремене институције самоуправе (ПИС), УНМИК је подржавао ПИС у развоју политике и стратегије за убрзавање процеса реадмисије и реинтеграције репатрираних лица у косовско друштво.
11. Дана 28. новембра 2007, УНМИК-ов СПГС је одобрио Политику реадмисије уводећи „стратегију и процедуре на Косову за прихватање лица пореклом са Косова која без легалног статуса бораве у земљама домаћинима“, коју су у сарадњи припремили

УНМИК и ПИС и коју су ПИС као такву усвојиле 31. октобра 2007. године. Влада Косова је 10. октобра 2007. године усвојила сродну Стратегију за реинтеграцију репатрираних лица на Косово¹.

12. У погледу процедура реадмисије, Политика реадмисије прецизира да, према УНМИК-овој Уредби бр. 2001/19 од 15. маја 2001. године *о извршном огранку Привремених институција самоуправе на Косову*, УНМИК задржава „задржана овлашћења у односу на питања спољних послова и контроле граница, укључујући реадмисију лица пореклом са Косова“ и „потпун пренос ових надлежности на ПИС ‘неће бити извршен док не буде утврђен коначан статус Косова’“. Дакле, у складу са Политиком реадмисије, „током овог прелазног периода, УНМИК [Канцеларија за заједнице, повратак и мањине] задржава општу надлежност, док ће ПИС [Министарство унутрашњих послова] преузети функционалну/оперативну одговорност за имплементацију горепомених надлежности“. Политика реадмисије даље прецизира да ће, до тренутка потпуног преноса надлежности на ПИС, УНМИК бити „прва тачка контакта“ за земље домаћине које подносе захтеве за реадмисију; ови захтеви треба да садрже податке као што су појединости о репатрираном лицу и назнаке посебног третмана у случају да је том лицу потребан, укључујући, када је то неопходно, „податке о здравственим проблемима“².
13. Политика реадмисије наводи да ће ПИС/косовске власти настојати да изграде „повољне услове“ за репатријацију расељених лица из земаља домаћина, такође и путем средстава којима се олакшава њихова реинтеграција (нпр. омогућавање привременог смештаја и дугорочног настајења, здравствене неге, образовања и запослења), како је прецизирано у Стратегији.
14. Министарству унутрашњих послова (МУП) је у оквиру ПИС поверена водећа улога у имплементацији Политике реадмисије, укључујући одговорност над принудним репатријацијама и координацију са другим релевантним министарствима и општинама, ради развијања и имплементације одговарајуће политике за повратнике. МУП је такође имао одговорност да прати и координира процес реадмисије тако да „осетљиве групе добију довољно помоћи у току читавог процеса“; овим лицима је посебну пажњу требало скренути на механизме реинтеграције и информисати кључне актере (као што су Министарство рада и социјалне заштите, Министарство администрације локалне самоуправе и општина), како би се олакшао повратак ових лица³.
15. Политика реадмисије наводи да и УНМИК и ПИС имају обавезу да „обезбеде сигуран и достојанствен повратак принудно враћених лица и створе погодне услове за повратак на Косово“ као и да се у потпуности придржавају стандарда људских права „током читавог процеса реадмисије“⁴.

¹ Стратегија УНМИК/ПИС за реинтеграцију репатрираних лица, одобрена 10. октобра 2007. године.

² Политика реадмисије УНМИК/ПИС, довршена од стране Радне групе за репатријацију 10. маја 2007, СПГС одобрио 28. новембра 2007. године, на стр. 12-13.

³ Политика реадмисије УНМИК/ПИС, наведена изнад у § 12, стр. 9.

⁴ Политика реадмисије УНМИК/ПИС, наведена изнад у § 12, стр. 16.

16. Након једностраног проглашења независности Косова, фебруара 2008, и ступања на снагу Косовског устава 15. јуна 2008. године, УНМИК више није могао ефикасно да извршава велику већину својих задатака у својству привремене управе, а СПГС није могао да спроводи извршну власт која му формално и даље припада према Резолуцији 1244 Савета безбедности Уједињених нација (из 1999. године) (видети нпр. Извештај Генералног секретара Уједињених нација о Мисији привремене управе Уједињених нација на Косову, 12. јун 2008. године, S/2008/354, §§ 7 и 17; Извештај Генералног секретара Уједињених нација о Мисији привремене управе Уједињених нација на Косову, 15. јул 2008, S/2008/458, §§ 3–4 и 29; Извештај Генералног секретара Уједињених нација о Мисији привремене управе Уједињених нација на Косову, 24. новембар 2008, S/2008/692, § 21). Према томе, почев од овог датума, сву политичку и извршну власт која се тиче реадмисије репатрираних лица вршиле су косовске власти.

Околности везане за жалиочеву принудну репатријацију из САД

17. Жалилац је рођен на Косову 1954. године. Године 1985. је отишао у Сједињене Америчке Државе (САД). Он је тамо живео и радио наредне двадесет три године.

18. Жалилац наводи да је 1990. године, након политичких дешавања у региону бивше Југославије, предао пријаву за азил властима САД. Међутим, никада није примио никакву повратну информацију о исходу ове пријаве.

19. Године 2004, имиграционе власти САД покренуле су поступак исељења против жалиоца јер се наводно од 1985. године задржао у земљи дуже него што је требало, чиме је прекршио имиграциони закон САД. Жалилац наводи да је противзаконито задржан скоро четири године током трајања поступка исељења и да је, при крају поступка и своје накнадно уложене жалбе, подвргнут исељењу из САД.

20. Дана 6. маја 2008, сходно путничком документу који је издао УНМИК, жалилац је депортован из САД на Косово. Жалилац наводи да му, након депортације, УНМИК нити било која друга надлежна служба нису пружили никакву помоћ како би задовољио основне животне потребе и социјално се реинтегрисао у косовско друштво. Жалилац тврди да од рођења има здравствених проблема и да су недоступност квалитетне хране, смештаја и медицинске неге довели до погоршања његовог здравственог стања. Он даље наводи да је од 30. маја 2008. писао писма и покушавао да упути своје молбе за помоћ вишим службеницима у УНМИК-у, али да није добио никакву потврду нити одговор.

21. Жалилац је доставио следећа документа: копије писма које је написао УНМИК-у 30. маја 2008. године, у коме тражи помоћ при интеграцији у косовско друштво; извештај лекара специјалисте ортопедије и трауматологије, датирано на 11. октобар 2010. године, у коме се наводи да жалилац није радно способан; и слику подрумске собе у којој је живео неко време (није одређено тачно колико) након депортације из САД, у мају 2008. године. Жалилац тврди да у подруму није било грејања ни текуће воде. Он тврди да је подрум био његов смештај „док се кућа градила“ и да „када је она била

готова 2011. године“, он се „преселио на виши спрат у собу која служи као библиотека“, у којој и даље живи.

III. ЖАЛБА

22. У погледу тога што је његова жалба проглашена прихватљивом, жалилац се жали на то да је УНМИК убрзао његову депортацију на Косово након двадесет три године континуираног боравка у САД и да му није пружио никакву помоћ након што је дошао на Косово. Он тврди да је након депортације био остављен без одговарајућег смештаја и хране, без основне социјалне и медицинске неге, посла и финансијских средстава неопходних како би преживео.
23. У том погледу, Комисија је мишљења да се може сматрати да жалилац указује на повреду свог права на забрану нечовечног и понижавајућег понашања, загарантованог чланом 3 Европске конвенције за људска права (ЕКЉП) као и на повреду свог права на рад, социјалну заштиту и адекватан животни стандард, загарантованог члановима 6, 9 и 11, тим редоследом, Међународног споразума о економским, социјалним и културним правима (МСЕСКП).

IV. ПРАВО

A. Поднесци страна

1. Поднесци жалиоца

24. Жалилац тврди да је УНМИК, као привремена управа на Косову у мају 2008. године, прекршио његова економска и социјална права јер му након депортације на Косово није пружио тражену помоћ при реинтеграцији у косовско друштво нити му је обезбедио пристојан животни стандард. Жалилац тврди да му, након репатријације у мају 2008. године, нису обезбеђени пристојна храна, смештај и одећа. Депортован је са 200 евра у цепу и од тада је једино могао да се издржава од мајчине пензије која износи 45 евра месечно. Тврди да је рођен са здравственим проблемом, те да му се здравствено стање погоршало као последица тога што дуго није имао посао, пристојно место за живот, медицинску негу и одговарајућу храну.

2. Поднесци СПГС-а

25. СПГС на почетку наводи да је на захтев УНМИК-а Гранична полиција Косова потврдила да је жалилац депортован из САД на основу имиграционих закона САД и да је стигао на приштински аеродром, 6. маја 2008. године. СПГС, међутим, тврди да УНМИК „није био у могућности да добије писмо које је жалилац наводно послао 30. маја 2008. године“, у коме тражи помоћ и заштиту.
26. СПГС тврди да жалилац не оптужује УНМИК да га је подвргао било каквом директном злостављању. У погледу жалиоцеве жалбе о кршењу његових економских и социјалних права, СПГС истиче да у случају *Панченко против Летоније*, Европски суд

за људска права (ЕСЉП) наводи да Европска конвенција не гарантује социо-економска права као што су право на рад, право на бесплатну медицинску негу или право на финансијску помоћ државе како би се одржао одређени стандард живота.

27. СПГС признаје да, према судској пракси Европског суда за људска права, животни услови неке особе могу подпасти под оквир члана 3 ЕКЉП (забрана нечовечног и понижавајућег поступања), под условом да садрже „минималан ниво озбиљности”. Ипак, он наводи да се пресуда Европског суда у случају *М.С.С. против Белгије*, на коју се Комисија позива у својој одлуци о прихватљивости, односи на тражиоце азила који су *prima facie* рањива лица и на друга лица која су у потпуности зависна од државе. СПГС тврди да је жалилац „стални становник Косова у погледу кога се рањивост и зависност од државних органа не могу подразумевати без додатних релевантних информација“.
28. СПГС такође наводи да би се закључак о повреди члана 3 ЕКЉП могао извести на основу понашања и ставова надлежних органа када им је ситуација предочена. Конкретно, он упућује на пресуду Европског суда у случају *Будина против Русије*, када је Суд сматрао да не би могао даискључи питање одговорности Државе у случају када је лице које подноси пријаву и које је у потпуности зависно од помоћи Државе суочено са званичном равнодушношћу у ситуацији озбиљног сиромаштва или потребе, који су у супротности са људским достојанством. У том смислу, СПГС тврди да не постоји никакав документ ни доказ да је УНМИК прекршио члан 3 тиме што је поступио непромерно у одговору на жалиоцеве захтеве за помоћ.
29. СПГС даље наводи да је 28. новембра 2007 године УНМИК одобрио Политику реадмисије која, између осталог, регулише случајеве у погледу лица која без легалног статуса бораве у земљама домаћинима, укључујући одбијене тражиоце азила и лица која су у земљу ушла нелегално и/или остала дуже него што им је виза дозвољавала. У оквиру ове политике, а у складу са Стратегијом реинтеграције, надлежним органима Привремених институција самоуправе на Косову додељена је одговорност да обезбеде сигуран и достојанствен повратак лица која се принудно враћају, што се такође наводи у УНМИК-овој Уредби бр. 2005/15, која је допунила УНМИК-ову Уредбу бр. 2001/19, о *извршном огранку Привремених институција самоуправе на Косову*. СПГС наводи да је УНМИК у јануару 2008. године предао надлежност над реадмисијом косовском Министарству унутрашњих послова, коме је поверена одговорност да координира процедуре реадмисије и да осигура да осетљиве групе добију довољно помоћи током читавог процеса реадмисије.
30. СПГС тврди да је у овом случају жалилац требало да по повратку обавести граничне власти или друге надлежне органе о свом осетљивом стању и да „достави релевантне информације које би омогућиле властима да одлуче на који начин би му пружиле помоћ“, у складу са политиком реадмисије и реинтеграције. СПГС тврди: „Да би било какве оптужбе о званичној равнодушности имале тежину, жалилац мора да докаже да је информисао надлежне органе о свом стању и да му је помоћ била неопходна, а да ништа није учињено по том питању“.

31. СПГС прихвата да је УНМИК био одговоран да обезбеди минималну основну помоћ и савете жалиоцу у периоду између 6. маја 2008. и 15. јуна 2008. године. У том смислу, он тврди да је УНМИК олакшао жалиочеву депортацију и да је 5. марта 2008. године испунио обавезу издавања путног документа који је важио шест месеци. Међутим, не постоје назнаке о томе да је УНМИК „био информисан о жалиочевом здравственом проблему пре или након његовог доласка, или да му је била потребна помоћ“.
32. У светлу горе наведеног, СПГС тврди да је жалба неприхватљива и очигледно неоснована, пошто, према његовом мишљењу, жалилац није доставио никакав траг ни доказ којим би поткрепио своје оптужбе против УНМИК-а. Према томе, жалбу на повреду члана 3 ЕКЉП и чланове 6, 9 и 11 МСЕСКП треба „у потпуности одбацити“.
33. У додатним примедбама од 29. новембра 2012. године и 15. јануара 2013. године, тим редоследом, жалилац прво оспорава да је био „стални становник Косова“ у време депортације из САД, како је навео СПГС. Жалилац тврди да је 23 године континуирано живео у САД и да је након депортације морао на Косову све да почне из почетка. Он тврди да је тачно да су му издате нова лична карта и возачка дозвола, обе са УНМИК-овим логом, али да је на првим и другим изборима одржаним након његовог повратка на Косово могао да гласа само као „условни гласач“, што је статус који се користи за гласаче који нису становници, већ само привремено бораве на Косову. Жалилац тврди да, као неко ко није стални становник Косова, он није познавао косовске власти и институције и да се зато обратио УНМИК-у за помоћ.
34. У погледу тврдње СПГС-а да жалилац није обезбедио довољно доказа да се обратио надлежнима у УНМИК-у, жалилац тврди да је ово покушај да се кривица свали на њега уместо да се призна да на Косову није постојао механизам за решавање случајева повратника, а поготово не оних са инвалидитетом, као што је он. У том смислу, он се позива и на Извештај Државног секретаријата САД-а о стању људских права на Косову за 2008. годину, у коме се наводи да без обзира на то што Устав предвиђа једнака права за лица са инвалидитетом, њих надлежни органи запостављају и *de facto* су дискриминисана. Жалилац се такође позива на Извештај Генералног секретара о привременој управи Уједињених нација на Косову, од 24. новембра 2008. године, који у Прилогу 2 наводи: „Општине које примају повратнике нису свесне да имају одговорност олакшавања реинтеграције принудно враћених лица, а финансијска средства у ту сврху још нису обезбеђена на нивоу општина. Ово указује на пропуст власти да обезбеди примену стратегије реинтеграције за репатрирана лица“ (види УН Док. S/2008/692, при § 34).
35. Жалилац даље тврди да је чак и након ступања на снагу Косовског устава, 15. јуна 2008, УНМИК задржао „важну улогу“ на Косову, пошто је, заједно са другим међународним организацијама попут Међународне грађанске канцеларије, делио одговорност „надгледања“ независности Косова. Жалилац тврди да су заправо УНМИК и друге међудржавне организације (нпр. Организација за европску безбедност и сарадњу и Мисија владавине права Европске уније на Косову) после јуна 2008. радиле у оквиру Резолуције бр. 1244 (из 1999. године) Савета безбедности Уједињених нација, којом је успостављен УНМИК.

3. Процена Комисије

Општа начела

36. Жалилац се жали да му УНМИК није пружио одговарајућу помоћ након принудног повратка из САД, што је довело до повреде његовог права на забрану нечовечног и понижавајућег поступања (члан 3 ЕКЉП) и права на рад, социјалну сигурност и одговарајући животни стандард (чланови 6, 9 и 11 МСЕСКП).
37. Комисија се позива на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права, којом је установљено да члан 3, заједно са чланом 2, садржи једну од основних вредности демократског друштва. Он у потпуности забрањује мучење и нечовечно или понижавајуће поступање или кажњавање, без обзира на околности и понашање жртве (видети нпр. ЕСЉП [ВВ], *М.С.С. против Белгије и Грчке*, бр. 30696/09, пресуда од 21. јануара 2011. године, §§ 251–253; ЕСЉП [ВВ], *Лабита против Италије*, бр. 26772/95, пресуда од 6. априла 2000. године, при § 119).
38. Суд сматра да се поступање сматра „понижавајућим“ када се њиме понижава или омаловажава особа, не показује довољно поштовања или умањује њено људско достојанство, или када изазива осећање страха, патње или осећај ниже вредности, који могу да слома морал особе или њену физичку отпорност (видети нпр. ЕСЉП, *М.С.С. против Белгије и Грчке*, наведен изнад, при § 220; и *Прити против Уједињеног Краљевства*, бр. 2346/02, § 52, ЕКЉП 2002-III). Суд наводи да ће „при разматрању да ли је одређени начин поступања ‘понижавајућ’“ у смислу члана 3, Суд узети у обзир то да ли је постојао циљ да се особа понизи или омаловажи и да ли је ово поступање у смислу последица негативно утицало на њену личност на начин који је у супротности са чланом 3“ (ЕСЉП, *Молдован и други против Румуније*, бр. 41138/98 и 64320/01, пресуда од 12. јула 2015. године, при § 101; *Ранинен против Финске*, пресуда од 16. децембра 1997, Извештаји 1997-VIII, стр. 2821–22, § 55). Ипак, одсуство таквог циља или намере не може дефинитивно да искључи закључак о кршењу члана 3 (ЕСЉП, *М.С.С. против Белгије и Грчке*, наведен изнад, при § 219; ЕСЉП, *Пирс против Грчке*, бр. 28524/95, пресуда од 19. априла 2001. године, § 74).
39. Према судској пракси Суда, злостављање мора садржати минималан ниво озбиљности како би било обухваћено чланом 3 (видети, међу другим изворима, ЕСЉП, *Ирска против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 18. јануара 1978. године, серија А бр. 25, стр. 65, § 162). Међутим, Суд је навео да је процена овог минимума релативна и зависи „од свих околности случаја, као што су трајање оваквог поступања, физичке и психичке последице и, у неким случајевима, пол, старост и здравствено стање жртве“ (видети, између осталих извора, ЕСЉП [ВВ] *М.С.С. против Белгије и Грчке*, наведен изнад, при § 219; видети такође *Кудла против Пољске* [ВВ], бр. 30210/96, пресуда од 26. октобра 2000. године, при § 91).
40. Суд наводи да надлежни органи треба да обезбеде посебну заштиту од оваквог злостављања рањивим особама и припадницима посебно непривилегованих и

осетљивих група, као што су тражиоци азила (ЕСЈП [ВВ] *М.С.С. против Белгије и Грчке*, наведен у § 37 изнад, при § 251; *В.М. и остали против Белгије*, бр. 60125/11, пресуда од 7. јула 2015. године, при § 153), деца (видети ЕСЈП, *3. и остали против Уједињеног Краљевства*, случај бр. 29392/95, пресуда од 10. маја 2001. године, при § 73), особе са психичким сметњама у развоју (ЕСЈП, *Хорват и Киш против Мађарске*, бр. 11146/11, пресуда од 29. јануара 2013. године, при § 128).

41. У погледу жалиочевих оптужби да су прекршена и његова права на рад, социјалну заштиту и одговарајући стандард живота, Комисија подсећа да је, сходно члану 2 МЕСЕКП који се тиче обавеза државе у складу са Споразумом, прихваћено да се до потпуног остварења ових права може доћи „прогресивно“, под условом да надлежни органи предузму одговарајуће кораке и уложе максимум доступних средстава у ту сврху.
42. Међутим, Комисија подсећа да у Општем коментару о природи обавеза држава потписница, Комитет за економска, социјална и културна права наводи да одредбе МЕСЕКП као што су чланови 6, 9 и 11 такође садрже обавезе које се морају неодложно испунити, а то су: обезбеђивање да се свако од права о којима је реч ужива на „минималном основном нивоу“ и обавеза гарантовања да уживање ових права неће подлећи дискриминацији. Поред тога, Комитет је нагласио да горенаведене минималне основне обавезе важе „такође и у периодима када су средства врло ограничена“, када власти такође имају обавезу да заштите „осетљиве припаднике друштва“ (Комитет МЕСЕКП, Општи коментар бр. 3, о *природи обавеза држава потписница*, 14. децембар 1990. године, УН Док. Е/1991/23, при § 12).

Примена општих начела на овај предмет

43. Комисија на почетку, и у одговору на примедбу СПГС-а да ЕКЈП не гарантује економска и социјална права, упућује на судску праксу Европског суда, који сматра да се тумачење Конвенције може односити и на област социјалних и економских права. Суд је навео да нема „јасне границе која раздваја ову област од области грађанских и политичких права, које Конвенција покрива“ и да, на пример, „у потпуности недовољан износ пензије и социјалних давања“ може довести до кршења члана 3 Конвенције (ЕСЈП, *Будина против Русије*, бр. 45603/05, одлука од 18. јуна 2009. године); и такође ЕСЈП, *Лариошина против Русије* (дец.) бр. 56869/00, 23. април 2002. године, у њему цитиран). Суд ја навео да, према томе, не може да искључи „могућност одговорности Државе [сходно члану 3] када је реч о поступању где се особа која подноси пријаву, а која је била потпуно зависна од помоћи Државе, суочава са званичном равнодушношћу у ситуацији озбиљног сиромаштва или потребе који су у супротности са људским достојанством“ (видети ЕСЈП, *Будина против Русије*, бр. 45603/05, одлука од 18. јуна 2009; ЕСЈП [ВВ], *М.С.С. против Белгије и Грчке*, наведен у § 37 изнад, при §§ 251–253).
44. Комисија напомиње да СПГС не оспорава чињеницу да је УНМИК, сходно Резолуцији 1244 (из 1999. године) Савета безбедности Уједињених нација, а потом и УНМИК-овим уредбама (тј. УНМИК-ова Уредба бр. 1999/24, о *закону који се примењује на*

Косову) имао одговорност да по питању реадмисије репатрираних лица пореклом са Косова уведе систем који је у потпуности у складу са међународним стандардима људских права која се примењују на УНМИК, укључујући права проистекла из ЕКЉП и МСЕСКП. Комисија напомиње да је, заиста, у периоду између 2006. и 2007. године, УНМИК заједно са косовским ПИС у том циљу развио Политику реадмисије и Стратегију реинтеграције. Комисија напомиње да се у Политици реадмисије јасно наводи да УНМИК задржава „општу“ надлежност над применом процедура реадмисије, упркос томе што су неке оперативне одговорности предате косовским ПИС, првенствено МУП-у (видети изнад § 12).

45. Комисија даље напомиње да се такође не оспорава чињеница да је до 15. јуна 2008. године УНМИК наставио да спроводи извршну власт на Косову, укључујући надлежности везане за процедуре реадмисије које се горе помињу. СПГС заправо изричито признаје да је у принципу УНМИК имао одговорност да жалиоцу обезбеди „минималну основну помоћ“ у периоду између његовог доласка на Косово, 6. маја 2008. године, и 15. јуна 2008. године (видети изнад § 31).
46. СПГС, међутим, тврди да је жалилац требало да се обрати надлежним органима УНМИК-а како би им затражио помоћ, а да он није доказао да је то урадио, нити је доказао да је УНМИК непримерено или са равнодушношћу реаговао на његов захтев за помоћ.
47. Комисија напомиње да ефикасан систем помоћи након репатријације мора имати процедуре којима могу да се идентификују осетљива лица којима су потребне посебна помоћ или заштита. Стратегија реинтеграције УНМИК/ПИС за репатриране особе за 2007. годину заиста је предвидела да запослени у Министарству рада и социјалне помоћи свим повратницима обезбеде „почетни пријем и помоћ око информација“ на приштинском аеродрому, како би препознали потребе повратника, како тренутне (нпр. транспорт и привремени смештај), тако и дугорочне (нпр. здравствена нега, поправка кућа), а затим ова сазнања проследили Министарству администрације локалне самоуправе (на стр. 8–9 Стратегије, наведено изнад у § 11). Комисија, дакле, закључује да чак и ако из неког разлога писма са молбом за помоћ које је жалилац наводно послао УНМИК-у (видети изнад §§ 20–21) нису прослеђена надлежном органу или лицу, ефикасан систем репатријације који је у складу са међународним стандардима људских права, требало би да буде доступан и да препозна да је жалилац осетљиво лице, да процени његову потребу за помоћ и обезбеди му потребну подршку. Комисија такође наводи да по овом питању СПГС није предао никакву документацију.
48. Комисија такође наводи да постоје докази неуспешног и непотпуног примењивања УНМИК/ПИС Политике реадмисије и Стратегије реинтеграције. На пример, Европска комисија је у Извештају о напретку Косова за 2008. годину навела да ће Стратегија реинтеграције „тек почети да се примењује“ од новембра 2008. године⁵. Даље, у извештају из новембра 2009. године о имплементацији Стратегије реинтеграције, ОЕБС наводи да се од усвајања, 2007. године, начинило „само неколико корака“ у

⁵ Комисија за европске заједнице, Косово (према УНХЦР 1244/99) Извештај о напретку за 2008. годину, 5. новембар 2008. године, SEC (2008), 2697, на стр. 25.

правцу примењивања ове стратегије на локалном нивоу⁶. Овај извештај посебно наводи да постоји општи недостатак свести међу надлежним локалним органима о њиховој улози и обавезама које се тичу репатрираних лица, да конкретне мере које би олакшале њихову реинтеграцију нису усвојене, да није успостављен никакав механизам помоћи и да нема трошкова везаних за процес реинтеграције. Сличну забринутост због недостатка примењивања политике и стратегије реадмисије на Косову изразио је и Комесар за људска права Савета Европе током посете Косову, у марту 2009. године, када је закључио да много принудно враћених лица не добија помоћ надлежних органа, те су остављени без крова над главом након репатријације на Косово⁷.

49. Комисија наводи да чак и уз признање да је УНМИК имао одговорност да обезбеди минималну основну помоћ репатрираним лицима, а посебно оним најосетљивијим, СПГС тврди да жалилац не спада у ову категорију, с обзиром на чињеницу да је он „стални становник“ Косова, те није у потпуности завистан од подршке државе.
50. У том погледу, Комисија се не слаже са СПГС-ом да се жалилац може означити као стални становник Косова (видети изнад § 27) у тренутку репатријације, имајући у виду (што СПГС не оспорава) да је жалилац пре репатријације 23 године континуирано живео у САД. Комисија сматра да после тако дугог одсуства са Косова, које је обухватило оружани сукоб као и велику социјалну и политичку трансформацију Косова, жалилац више није био интегрисани члан косовског друштва (видети изнад § 33). Комисија такође напомиње да жалилац тврди како је од рођења имао здравствених проблема. У сваком случају, Комисија такође наводи да и у случају да је лице „становник“, то не значи да се његова основна социјална и економска права не могу повредити. У том погледу, Комисија подсећа на горепоменућу судску праксу Европског суда да се чак и становници који су примаоци пензије или других социјалних давања могу жалити на кршење члана 3, ако су њихова примања „у потпуности недовољна“ за достојанствен живот (видети изнад § 43). Коначно, Комисија подсећа да је Европски суд закључио кршење члана 3 чак и у случајевима када је ситуација озбиљног сиромаштва, лишавања или потребе лица којима је требала посебна заштита трајала само две недеље (видети ЕСЉП, *В.М. и остали против Белгије*, наведен изнад у § 40).
51. Према томе, Комисија закључује да је жалилац био у ситуацији која је захтевала основну помоћ УНМИК-а како би покрио основне потребе у периоду одмах након депортације на Косово; међутим, ову помоћ није примио услед пропуста система да утврди и процени његову потребу за подршком. Комисија сматра да се за период између 6. маја 2008. и 15. јуна 2008. године овај пропуст приписује УНМИК-у.
52. Комисија сматра да се, као последица горепоменутог УНМИК-овог пропуста, жалилац након принудне депортације из САД нашао у ситуацији екстремног сиромаштва и

⁶ ОЕБС, Имплементација Стратегије за реинтеграцију репатрираних лица у косовским општинама, новембар 2009. године, стр. 1.

⁷ Извештај Комесара за људска права Савета Европе током специјалне посете Косову 23-27. марта 2009. године, при §§ 154-158.

оскудице, што представља нечовечно и понижавајуће поступање према њему у супротности са чланом 3 ЕКЉП. Комисија такође сматра да врло ограничена помоћ коју је УНМИК пружио жалиоцу није успела да испуни услове минималне основне одговорности из члана 9 и 11 МСЕСКП, који подразумева да се предузму одговарајући кораци и уложи максимум доступних средстава да би се испунило жалиочево право на одговарајући стандард живота (члан 11) и социјалну сигурност (члан 9).

53. Комисија, међутим, сматра да период за време кога је УНМИК задржао извршне одговорности није довољан да би се установило и кршење жалиочевог права на рад, како се предвиђа чланом 6 МСЕСКП.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

- 1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ЧЛАНА 3 ЕКЉП И ЧЛАНОВА 9 И 11 МСЕСКП;**
- 2. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА НИЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊЕ ЧЛАНА 6 МСЕСКП.**
- 3. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК:**
 - a. ПРИЗНА СВОЈ ПРОПУСТ ДА ОБЕЗБЕДИ ДА ЖАЛИОЧЕВА РЕПАТРИЈАЦИЈА ПРОТЕКНЕ У СКЛАДУ СА РЕЛЕВАНТНИМ ПРОЦЕДУРАМА И МЕЂУНАРОДНИМ СТАНДАРДИМА ЉУДСКИХ ПРАВА, ШТО ПРЕДСТАВЉА КРШЕЊЕ ЧЛАНА 3 ЕКЉП И ЧЛАНОВА 9 И 11 МСЕСКП, И ИЗВИНИ СЕ ЖАЛИОЦУ;**
 - b. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ ЗА ИСПЛАТУ ОДГОВАРАЈУЋЕ НАДОКНАДЕ ЖАЛИОЦУ ЗА ПРЕТРПЉЕНУ МОРАЛНУ ШТЕТУ У ВЕЗИ СА УСТАНОВЉЕНИМ ПОВРЕДАМА ЧЛАНА 3 ЕКЉП И ЧЛАНОВА 9 И 11 МСЕСКП;**
 - c. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ КОД НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА НА КОСОВУ КАКО БИ СЕ УВЕРИО ДА СЕ РЕПАТРИЈАЦИЈА ОСОБА ПОРЕКЛОМ СА КОСОВА ОБАВЉА У СКЛАДУ СА ПРИМЕЊИВИМ ПРОЦЕДУРАМА И НА НАЧИН КОЈИ ЈЕ У САГЛАСНОСТИ СА ПРИЗНАТИМ СТАНДАРДИМА ЉУДСКИХ ПРАВА;**
 - d. ОДМАХ ПРЕДУЗМЕ ЕФИКАСНЕ МЕРЕ ЗА ПРИМЕНУ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦЕ И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ОВОГ ПРЕДМЕТА.**

Андреј АнтоновМарек Новицки
Извршни службеникПредседајући